VN2025-004907

rve kunst en cultuur

Gemeente Amsterdam

College van burgemeester en wethouders

B&W

Voordracht voor de College vergadering van 08 april 2025

Portefeuille: Kunst en Cultuur (29)

Agendapunt: B14

Tekst van openbare besluiten wordt gepubliceerd

Onderwerp

Kennisnemen van de nulmeting culturele voorzieningen en instemmen met de doorontwikkeling en toepassing van het onderzoek

Het college van burgemeester en wethouders besluit

1. Kennis te nemen van de aanleiding, aanpak, resultaten en inzet de nulmeting culturele voorzieningen.
2. In te stemmen met:
    1. de toepassing van twee varianten van de nulmeting t.b.v. het concretiseren en aanpakken van de ruimtelijke opgave voor Kunst en Cultuur.
3. In te stemmen met de bijgevoegde raadsinformatiebrief met daarin de resultaten en inzet van de nulmeting t.b.v. de ruimtelijke opgave voor Kunst & Cultuur.

Kernboodschap

De nulmeting culturele voorzieningen is een data-onderzoek dat inzicht geeft in het huidige aanbod aan kunst- en cultuurvoorzieningen en de spreiding hiervan over de stad. Het onderzoek maakt inzichtelijk waar in de stad zich tekorten in het huidige aanbod bevinden en maakt daarmee gerichtere inzet en investeringen mogelijk in het verhelpen van deze tekorten. Het college wordt gevraagd kennis te nemen van de aanleiding, resultaten en mogelijke toepassing van het onderzoek en om in te stemmen met de doorontwikkeling en toepassing ervan.

Bestuurlijke achtergrond

In het Kunstenplan 2025-2028,vastgesteld op 11 december 2024, wordt aangekondigd dat de resultaten van de nulmeting in het eerste kwartaal van 2025 aan de gemeenteraad worden gepresenteerd. Hiermee wordt ook motie 593.23 ‘Diverser maken van het cultuuraanbod in Amsterdam’ van het lid Konyucu (DENK) c.s. afgedaan. Hierin wordt het college gevraagd:

- een onderzoek uit te voeren naar het huidige cultuuraanbod in Amsterdam, met speciale aandacht voor de wijken waar relatief veel Amsterdammers wonen die minder toegang hebben tot het bestaande cultuuraanbod;
- de mogelijkheden te onderzoeken het cultuuraanbod in deze wijken te verrijken en af te stemmen op de diverse gemeenschappen daar;
- de resultaten van het onderzoek te presenteren aan de raad.

De motie werd ingediend tijdens de raadsvergadering van 8 november 2023 inzake de begroting van 2024. Het college heeft destijds in het preadvies aangegeven dat het verzoek uit de motie in lijn ligt met het huidige beleid uiteengezet in het Kunstenplan 2021-2024, Kunstenplan 2025-2028 en het Strategisch Huisvestingsplan (SHP) Kunst en Cultuur 2023-2027. In aanvulling op het SHP, wordt de nulmeting culturele voorzieningen aangediend als instrument om de vragen uit de motie te beantwoorden. Er wordt aangegeven dat de raad meegenomen wordt in hoe de instrumenten uit het SHP – waaronder de nulmeting – ingezet worden voor de realisatie van nieuwe culturele voorzieningen.

Bestuurlijke prioriteit

De nulmeting als instrument van het Strategisch Huisvestingsplan Kunst en Cultuur 2023-2033 (SHP) draagt bij aan het beleidsdoel van een inclusieve, leefbare en complete stad. Ook wordt met het SHP voldaan aan de beleidsdoelstellingen van ongelijk investeren voor gelijke kansen (ontwikkelbuurten) en een inhaalslag m.b.t de culturele infrastructuur in de stad en met name in de stadsdelen Noord, Nieuw-West en Zuidoost.

Wettelijke grondslag

Artikel 160, eerste lid, onder a, van de Gemeentewet.

Onderbouwing besluit

Amsterdam groeit. Meer inwoners betekent ook dat er meer cultuurplekken nodig zijn. In het Strategisch Huisvestingsplan Kunst en Cultuur 2023-2027 (hierna: SHP) wordt toegelicht hoe we kunst en cultuur willen laten meegroeien met de stad.

Daar komt bij dat voor veel Amsterdammers kunst en cultuur qua ruimte op grote afstand is. De nulmeting onderzoekt de huidige spreiding van kunst- en cultuurvoorzieningen over Amsterdam. In het SHP en Hoofdlijnen Kunstenplan 2025-2028 staat de nulmeting als volgt vermeld:

"Om een goed beeld te krijgen van de huidige stand van zaken van de culturele infrastructuur in de stad voeren we in 2023-2024 een nulmeting uit. Met deze nulmeting onderzoeken we welke kunst- en cultuurvoorzieningen, broedplaatsen, locaties voor nachtcultuur en creatieve vrije ruimte er momenteel zijn en hoe deze zijn verspreid over de stad.

Sturing op de groei van de stad geschiedt door middel van de herijkte *Amsterdamse referentienormen maatschappelijke voorzieningen, groen en sport*. De referentienormen zijn een belangrijk instrument om tijdig te kunnen sturen op de ruimtebehoefte voor maatschappelijke voorzieningen in gebiedsontwikkelingen. De huidige referentienormen voor kunst en cultuur is generiek en daarmee voor de hele stad gelijk, terwijl alle stadsdelen en culturele functies en disciplines een eigen ruimtelijke opgave hebben. Daarnaast zijn ze gekoppeld aan de bouw van nieuwe woningen, waardoor de huidige infrastructuur en context van bestaande wijken niet meegenomen worden.

De nulmeting culturele voorzieningen maakt het mogelijk tot een data-gedreven invulling van de referentienormen te komen, door samen met de stadsdelen aan de hand van het huidige voorzieningenaanbod te formuleren aan welke nieuwe culturele voorzieningen behoefte is in relatie tot de groei van de stad.

In het SHP en de Hoofdlijnen Kunstenplan wordt vermeld dat de nulmeting op vier manieren ingezet wordt ter ondersteuning van de ruimtelijke opgave voor kunst & cultuur:

- Prioritering van inzet en middelen;
- Concretiseren en aanjagen van de inhaalslag in Noord, Nieuw-West en Zuidoost;
- Sturing van realisatie nieuwe voorzieningen in relatie tot de groei van de stad;
- Monitoring van veranderingen in culturele infrastructuur.

Ad 1. Kennis te nemen van de aanleiding, aanpak, resultaten en inzet de nulmeting culturele

voorzieningen.
In 2023 hebben we een omvangrijke interactieve cultuurkaart gelanceerd samen met het SHP. Hierop zijn Amsterdamse kunst- en cultuurvoorzieningen, broedplaatsen en plekken voor nachtcultuur en vrije ruimte zijn weergegeven. Deze kaart is publiek toegankelijk en te raadplegen op maps.amsterdam.nl/kunstencultuur. De kaart is al regelmatig bijgewerkt en omarmd door de kunst- en cultuursector als een waardevolle tool voor makers om ruimte te vinden en voor bewoners en bezoekers om inzicht te krijgen in het cultuuraanbod van Amsterdam.

Het onderzoek heeft naast de interactieve kaart de volgende deelproducten opgeleverd:

- Database: tweemaal extern gevalideerde data over culturele gebouwen & invulling;
- Interactief dashboard: dynamische analyses op basis van de database voor elke functie en gebied;
- Ruimtelijke cultuurprofielen: kwalitatieve rapportages over de huidige stand van zaken m.b.t. cultuurvoorzieningen in inhaalslag-stadsdelen Noord, Nieuw-West en Zuidoost.

Door analyse van de data uit de database geven we antwoord op de vraag: "wat is de samenstelling van de culturele infrastructuur verspreid over de stad: waar zit welke type voorziening in welke mate?"

Deze vraag hebben we beantwoord op twee niveaus:

- Het eerste niveau gaat over de spreiding van cultuurvoorzieningen in het algemeen, dus zonder in acht te nemen wat voor functie de voorziening heeft en wie er voor welk doeleinde gebruik van maakt.
- Het tweede niveau gaat over de spreiding van cultuurvoorzieningen met een specifieke functie: voor publiek, makers, nachtcultuur, cultuureducatie, maar ook een specifiek kunstdiscipline als film, muziek of theater.

Daarnaast hebben we geanalyseerd hoe de samenstelling van de culturele infrastructuur zich verhoudt tot de inwonersverdeling. Elk stadsdeel en stadsgebied heeft een ander inwonersaantal, en daarmee een andere voorzieningenbehoefte. Hiervoor hebben we een instrument ontwikkeld genaamd de *oppervlakte-inwoner (OI) ratio.* Dit getal geeft aan hoeveel vierkante meters van een bepaald type cultuurvoorziening er aanwezig is per inwoner van een bepaald gebied. Dit kan berekend worden voor de Amsterdammer in het algemeen, maar ook voor de inwoner van een stadsdeel, gebied, wijk of buurt. De ratio wordt berekend door de totale oppervlakte van cultuurvoorzieningen met een bepaalde inpandige functie in een gebied in Amsterdam te delen door het inwonersaantal van hetzelfde gebied.

De analyse van de data bevestigt vanuit verschillende invalshoeken dat ruimte voor kunst en cultuur ongelijk verdeeld is over de stad. We zien dat in sommige stadsdelen en stadsgebied bepaalde culturele voorzieningen en kunstdisciplines veel voorkomen en andere juist bijna niet. Zo heeft Zuid relatief veel vierkante meters voor beeldende kunst, maar Nieuw-West juist zeer weinig. Oost heeft veel ruimte voor makers, terwijl Noord veel minder heeft. West heeft veel nachtcultuurvoorzieningen terwijl Zuidoost er geen één heeft.

De database is een krachtige basis voor een breed scala aan analyses over spreiding van kunst- en cultuurvoorzieningen. Wat hierboven staat is slechts een illustratie van mogelijke conclusies die op basis van de database onderbouwd kunnen worden.

Ad 2a. In te stemmen met het door-ontwikkelen van de nulmeting naar een jaarlijkse ruimtelijke cultuurmonitor.

Omdat het onderzoek de stad van essentiële informatie voorziet over het culturele voorzieningenniveau in alle stadsdelen, is het advies aan het college het onderzoek door te ontwikkelen naar een jaarlijkse monitor. Het aanvullen en controleren van de data is echter een arbeidsintensieve klus waar veel handmatig opzoek- en invulwerk bij komt kijken. Daar komt bij dat de Amsterdamse kunst- en cultuursector snel verandert, waardoor het moeilijk is om op de hoogte te blijven van alle nieuwe en verdwijnende instellingen.

Daarom moet er nagedacht worden hoe de data ingevuld, aangevuld en gecontroleerd kan worden en met welke partners er samengewerkt kan worden om de kwaliteit van de dataset te waarborgen. Hiervoor willen we een slim werkproces ontwikkelen i.s.m. de stadsdelen.

In aanvulling hierop kan de interactieve kaart ook ingezet worden als instrument om de database actueel te houden als deze door meer mensen geraadpleegd wordt. Bewoners, bezoekers en culturele organisaties kunnen enerzijds de kaart raadplegen om inzicht te krijgen in het cultuuraanbod. Anderzijds kunnen gebruikers onjuiste of ontbrekende informatie signaleren en doorgeven via een vragenlijst. Om de bekendheid van de kaart te vergroten, starten we een gezamenlijke communicatiecampagne met de stadsdelen.

Ad 2b. In te stemmen met de toepassing van twee varianten van de nulmeting t.b.v. het concretiseren en aanpakken van de ruimtelijke opgave voor kunst en cultuur.
De nulmeting maakt het mogelijk om de ruimtelijke opgave voor kunst en cultuur te bepalen. Hiervoor kijken we naar het huidige aanbod aan voorzieningen in de verschillende stadsdelen, gebieden, wijken en buurten. Vervolgens kan het voorzieningenniveau van de verschillende stadsdelen met elkaar worden vergeleken om tekorten te identificeren.

Door tekorten in het huidige aanbod te identificeren, kunnen we hier scherper op sturen. Dit kan op twee manieren (die overeenkomen met de twee niveaus van analyse die onder beslispunt 1 toegelicht zijn):

- Variant 1 – kwantiteit: aantal vierkante meter K&C voorzieningen per inwoner per gebied;
- Variant 2 – kwaliteit: aantal vierkante meter K&C voorzieningen, onderverdeeld in functies per inwoner per gebied.

Voorbeelden van inpandige functies zijn kunstdisciplines (film, muziek, theater) maar ook functies als ‘broedplaats’, ‘presentatie’ of ‘nachtcultuur’.

Bij variant 1 wordt er niet gekeken naar de inpandige functie van een cultuurvoorziening, maar alleen naar de totale oppervlakte (m2) BVO[1] of oppervlakte (m2) per inwoner in een bepaald gebied. Bij variant 2 wordt er wel gekeken naar de inpandige functie van een cultuurvoorziening. Dit levert specifieke totale oppervlaktes (m2) BVO per functie op of specifieke oppervlakte (m2) per inwoner in een bepaald gebied.

Het advies aan het college is om per direct te beginnen met sturing volgens variant 1. Variant 1 sluit qua werkwijze aan op de huidige referentienorm en is daarmee meteen toe te passen. Wel is er tijd nodig om kennis en draagvlak voor de nulmeting binnen de gemeentelijke organisatie te bewerkstelligen, met name binnen de directies Grond & Ontwikkeling, Gemeentelijk Vastgoed en Maatschappelijke Voorzieningen. Met variant 1 is het al mogelijk om de opgave op stadsdeelniveau gedetailleerder uit te werken.

Variant 2 vereist een uitwerking van de werkwijze die rekening houdt met functie-specifieke opgaves. In 2026 zijn we voornemens op deze manier te gaan sturen.

Ad 3. In te stemmen met de bijgevoegde raadsinformatiebrief met daarin de resultaten en inzet van de nulmeting t.b.v. de ruimtelijke opgave voor Kunst & Cultuur
Met de resultaten van de nulmeting wordt motie 593.23 van het raadslid Koyuncu van DENK afgedaan.

De nulmeting culturele voorzieningen is een instrument dat we kunnen gebruiken om scherper richting te kunnen geven aan onze inzet en investeringen in kunst en cultuur, culturele vrije ruimte, broedplaatsen en nachtcultuur te bepalen. Nu kunnen we beter identificeren waar er minder aanbod is, om vervolgens in te kunnen zetten op een verrijking. Daarnaast zetten we al in op buurtverankering bij de ontwikkeling van nieuwe culturele voorzieningen, waarvan de Rietwijker in Noord, het Verhalenhuis in Nieuw-West en de Kazerne in Zuidoost als voorbeelden worden genoemd.

Participatie

Tachtig respondenten – bestaande uit bewoners en culturele instellingen – hebben input geleverd op de database via een vragenlijst op interactieve kaart. Hier konden zij aanpassingen voorstellen over hoe bepaalde instellingen op de kaart getypeerd werden of ontbrekende instellingen doorgeven. Het doel van deze vragenlijst was om ontbrekende instellingen te identificeren en instellingen zelf te laten meedenken over hoe zij gecategoriseerd worden in de database.

De volgende interne stakeholders zijn betrokken bij de totstandkoming van de nulmeting:

- Accounthouders kunst en cultuur in stadsdelen, Bureau broedplaatsen en Expeditie vrije ruimte: aanleveren data, feedback op interactieve kaart & uitdraai analyses dashboard;

Afdeling Maatschappelijke Voorzieningen: borging beleidsdoelstellingen Strategisch Huisvestingsplan Kunst & Cultuur in onderzoeksontwerp en rapportage.

Financiële onderbouwing

Overige toelichting

De capaciteitsinzet voor de (door)ontwikkeling van de nulmeting wordt gedekt vanuit de huidige begroting van de afdeling Kunst & Cultuur. Hiervoor hoeven geen extra middelen beschikbaar gesteld te worden.
De voordracht heeft geen financiële consequenties.

Conclusie

Communicatie

Binnen de gemeente

Opnemen in de te publiceren besluitenlijst.

Buiten de gemeente

Opnemen in de te publiceren besluitenlijst.

De rapportage Nulmeting Culturele voorzieningen wordt extern gecommuniceerd met een persbericht vanuit de wethouder Kunst en Cultuur in de eerste week van april 2025. Verder wordt de rapportage gedeeld in de digitale nieuwsbrief Kunst en Cultuur.

Documenten

Registratienr.	Naam
AD2025-019597	College van B&W Voordracht (pdf)
AD2025-019697	1. Raadsinformatiebrief nulmeting - edit 01042025.docx (msw12)
AD2025-019698	3. Motie 593.23.docx (msw12)
AD2025-019699	2. BIJLAGE 1 - GA_Nulmeting-rapportage_A4_V1.pdf (pdf)
AD2025-019700	Advies (pdf)

Besluit college van burgemeester en wethouders

Conform besloten